

NACISTICKÝ A KOMUNISTICKÝ VĚZEŇ LADISLAV KRÁL

MARTIN JINDRA

Nazi and Communist Prisoner Ladislav Král

Abstract: The present article describes the life story of Ladislav Král, a priest of the Czechoslovak Hussite Church and a political prisoner of both the Nazi and communist regimes. In both cases, he was arrested in Beroun where he served as a parish priest. He was held the first time by the Gestapo in September 1943; after the communist coup d'état in February 1948, it was the State Security (StB) that came out to Beroun to seize him. After the first arrest during the Nazi occupation he was imprisoned in Kladno, after which he passed through to the Small Fortress in Theresienstadt concentration camp and ended up in the Dachau concentration camp from where he was released in July 1944. He was allowed to serve as a priest in Beroun again only after the liberation of Czechoslovakia in 1945. However, five years later, in May 1945, he was arrested once again on political grounds and sentenced to 14 years of prison. Despite his poor health condition he was paroled only on the 4th September 1957. Being a former convict, the State security kept on following him (he fell into the category of the “erstwhile people”, the category of a person of interest). Král had been consequently prohibited to serve as a priest and could only exercise manual occupations. He died at the age of 67 on the 30th July 1970 spending a considerable part of his life – on the grounds of his attitude and opinions – in prison or under the surveillance of the totalitarian regime's repressive agencies.

Key words: Czechoslovak Hussite Church – priest – political prisoner – Nazi occupation – communist regime – Czechoslovakia – Dachau – “erstwhile people”

Contact: Mgr. Martin Jindra, Ústav pro studium totalitních režimů, Siwiewcova 2, 130 00 Praha 3, Česká republika; martin.jindra@ustrcr.cz

Farář Církve československé (husitské)¹ Ladislav Král je jedním ze dvou duchovních zmiňované církve, o kterých víme, že byli ve 20. století z politických důvodů vězněni oběma totalitními režimy v Československu.² Zatímco z doby nacistické okupace máme doposud zmapováno 39 případů³ po různý časový úsek vězněných duchovních CČS(H),^{4,5} což představuje více než 12 % celého duchovenského sboru,⁶ tak za podstatně delší období let 1948–1989 bylo z politických důvodů uvězněno celkem 12 duchovních.⁷

Cesta ke kněžství

Ladislav Král se narodil 12. září 1902 v Hodslavicích na Nojvičínku. Po skončení obecné školy odešel na gymnázium

do Valašského Meziříčí, kde v roce 1922 maturoval. Následně byl přijat na studia práv v Praze, která však záhy opustil, a nechal se zapsat na Československou Husovu evangelickou bohosloveckou fakultu.⁸ Studia dokončil v roce 1931.⁹ Ve stejném roce uzavřel sňatek s Marií, rozenou Čichovskou. V manželství se narodily tři dcery: Jana, Marta a Ladislava, přičemž nejmladší dcera přišla na svět jen pár dnů po otcově zatčení gestapem.¹⁰ Společně se shledali až po farářově propuštění z Dachau v červenci 1944.

Po vysvěcení na kněze druhým patriarchou CČS(H) dr. Gustavem A. Procházkou nastoupil farář Král v červenci 1929 do náboženské obce Prostřední Suchá na Těšínsku. Po dvou letech si z rodinných důvodů¹¹ požádal o přeložení do

¹ Autor pro zjednodušení užívá tento název, přestože od konce dubna 1940 až do května 1945 byla církev nucena bez potřebného schválení sněmem používat označení „Církev českomoravská“. O změně názvu rozhodlo ministerstvo školství a národní osvěty výnosem z 22. dubna 1940. K jeho oficiálnímu zrušení ministerstvo školství a osvěty na žádost Ústřední národní správy CČS z 2. srpna 1945 přistoupilo 19. září 1945.

² Vedle Ladislava Krále nacistický a komunistický režim z politických důvodů věznil ještě Jana Křineckého. Známý jsou i další případy perzekvovaných duchovních po únoru 1948, žádný z nich však nebyl znovu vězněn.

³ Do výčtu nejsou zahrnuti věznění duchovní, kteří v CČS(H) sloužili před druhou světovou válkou a po jejím skončení.

⁴ Užívaná zkratka CČS(H) označuje název Církve československé (husitské). Charakteristika „husitská“ byla k názvu církve přičleněna z rozhodnutí VI. řádného sněmu v roce 1971.

⁵ K tomu havlíčkobrodský duchovní Vojtěch Schück byl 5. května 1945 zastřelen jedním z hlídkujících členů německých oddílů SS v tehdejší Německém Brodě.

⁶ V CČS(H) v roce 1941 sloužilo vedle patriarchy a 3 biskupů 5 úředníků-duchovních ústřední rady a diecézních rad, 262 duchovních na systematizovaných místech, 42 katechetů, kteří zároveň působili jako pomocní duchovní. Ústřední archiv a muzeum CČSH (dále jen ÚAM CČSH), fond (dále jen f.) Církevní zastupitelstvo, nezpracováno, zpráva ústředního finančního výboru o rozpočtu ÚR CČM na rok 1941.

⁷ V době prvního či druhého zatčení tito duchovní zastávali různá postavení v církevní službě, konkrétně sloužili jako faráři, pomocní duchovní nebo jako učitelé náboženství. Do kategorie duchovní nebyli zahrnuti laičtí učitelé náboženství a kazatelé.

⁸ První odbornou zkoušku složil v červnu 1929.

⁹ *Husitské bohosloví. Ročenka 1995*, Praha 1995, s. 35.

¹⁰ Dcera Ladislava se narodila 26. září 1943 v Berouně.

¹¹ Farář Ladislav Král se chystal uzavřít sňatek s Marií Čichovskou, která pocházela z Prahy.

Ladislav Král v době bohosloveckých studií, archiv autora.

pražské (západočeské) diecéze.¹² Od roku 1931 postupně působil v náboženských obcích Praha II, Roudnice nad Labem a Beroun.

S Novým zákonem za mřížemi

Osudným se pro Ladislava Krále stal rok 1943. Varováním pro něj byla již přítomnost příslušníků gestapa při pohřbech

Marie Foukalové a Jiřího Hejny. Dne 9. září 1943 před domem Králových zastavilo auto gestapa. Dcera Marta byla matkou poslána na faru, aby otce varovala před zatčením. Cestou na faru ji ovšem míjelo auto s příslušníky tajné státní policie, které otce odváželo na Kladno.¹³ Důvodem farářova zatčení bylo nejen udání z poslechu cizího rozhlasu a rozšiřování zpráv, ale rovněž jeho odbojová činnost. Již od roku 1940 jako předseda Odboru sociální práce v Berouně podporoval rodiny popravených a vězňů. Od počátku roku 1943 své ilegální aktivity konal v rámci odbojové skupiny Nejvyšší rada vojáků a pracujících lidu.¹⁴ Velitelem této rozvětvené odbojové organizace¹⁵ byl v Berouně mj. Jan Novák, s nímž se Ladislav Král osobně znal. Major Novák se mimo jiné s rotou dobrovolníků účastnil ve dnech 7.–9. května 1945 bojů v Pražském povstání.¹⁶

Ve stejný den jako Ladislav Král byli v Berouně zatčeni i další jeho spolupracovníci: František Křížek, Václav Vilíkovský a Jan Lhota, který 22. října 1943 zemřel v Malé tereziňské pevnosti.¹⁷ Všichni byli odvezeni do Kladna. Zde byl farář Král vyšetřován a rovněž, jak vyplývá z jeho poznámek, využíván na práci v Poldovce a na stavbách jako zednický přidavač.¹⁸ Po jedenácti dnech byl 20. září 1943 s dalšími spolupracovníky transportován do Malé pevnosti v Terezíně. Zařazen na práci byl nejprve do stavebního komanda, ale většinu tereziňského věznění pracoval v prádelně. V sobotu 11. prosince 1943 k vězňům na prádelnu doputovala zpráva o připravovaném velkém transportu: „Dozvěděli jsme se, že ještě před svátky bude veliký transport do koncentráku a že tři z prádelny pojedeme též mezi neznámé daleko od domova. [...] Ráno v úterý jsme jeli. Žilkův Nový zákon jsem odkázal do péče docenta Dr. Merella¹⁹, aby si jej potajmu vytahoval zpod složeného prádla, četli si v něm a posilovali se.“^{20,21}

Do Dachau dorazil transport s Ladislavem Králem po čtyřech dnech 18. prosince 1943. Všichni vězňové byli jako obvykle ostříhání, označeni čísly (Ladislav Král dostal číslo 60595) a umístěni v karanténním bloku. Hned v prvních dnech navštívil Ladislava Krále jiný farář ČČS(H) Václav Vyšohlíd²² z Klatov. Ten se také nově příchozím Čechům okamžitě postaral o zpříjemnění blížících se vánočních svát-

¹² Zemský archiv Opava – pobočka Olomouc, f. Diecézní rada ČČS(H) Ostrava, nezpracováno, žádost Ladislava Krále o propuštění z ostravské diecéze z 25. dubna 1931.

¹³ Archiv autora (dále jen AA), rozhovor autora s Martou Kadečkovou, rozenou Královou z 16. listopadu 2007.

¹⁴ ÚAM ČČSH, f. Odboj ČČS(H) v době nacistické okupace, karton (dále jen k.) I, věznění duchovní – Ladislav Král, zpráva o ilegální činnosti L. Krále ze září 1947.

¹⁵ Odhady vedení Nejvyšší rady vojáků a pracujících lidu hovořily až o 70 000 členech. Jejich počet však nebyl nikdy prokázán a ověřen. Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv v Praze (dále jen VÚA – VHA), f. 308, sign. 308-76/1-3, Nejvyšší rada vojáků a pracujících lidu. Činnost této odbojové organizace ovšem byla pod přímou kontrolou gestapa. Výrazněji se projevila až na sklonku války. Do svých řad navíc v průběhu Květnového povstání českého lidu a zejména po válce integrovala několik dalších ilegálních skupin, které působily samostatně. Srov. Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), f. Odbojové skupiny, Nejvyšší rada vojáků a pracujících lidu.

¹⁶ VÚA – VHA, f. Domácí odboj 1939–1945, k. 6, inv. č. 44, účast dobrovolníků z Berouna v bojích na barikádách v Praze ve dnech 7.–9. května 1945.

¹⁷ AA, poznámkový deník Ladislava Krále z doby věznění. Srov. Památník Terezín, databáze vězňů policejní věznice Terezín, záznam vězně Jana Lhoty (* 26. 2. 1898) [online, cit. 13. 9. 2016]. Dostupné z: http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/detail.php?table=Mala_pevnost_Terezin&col=id&value=6391.

¹⁸ AA, poznámkový deník Ladislava Krále z doby věznění.

¹⁹ Merell Jan (1904–1986), významný český římskokatolický teolog, kněz, novozákonní biblista, profesor a dlouholetý děkan Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze se sídlem v Litoměřicích. Vězněn byl v Malé pevnosti Terezín a v koncentračním táboře Dachau.

²⁰ Ladislav KRÁL, *Štědrý večer v Dachau*, Český zápas, 1948, roč. 31, č. 51–52, s. 260. Nový zákon mohl být Ladislavu Královi zaslán z domova.

²¹ Přímá řeč je v celém textu ponechána bez zásahů.

²² Václav Vyšohlíd se narodil 28. července 1910 v Předlicích u Ústí nad Labem. Studia na Husově evangelické bohoslovecké fakultě ukončil v roce 1936. Na kněze byl v ČČS(H) vysvěcen v červnu 1932. V letech 1932–1939 postupně sloužil v několika náboženských obcích. Od roku 1935 působil jako duchovní ČČS(H) v Klatovech (od října 1937 do června 1938 byl na studijním pobytu v Oxfordu). Zatčen byl v rámci preventivní protektorátní akce Albrecht der Erste v Klatovech 1. září 1939. Vězněn byl v Chamu a koncentračních táborech Buchenwald (7. 9. 1939 – 22. 5. 1942) a Dachau (23. 5. 1942 – do osvobození tábora 29. 4. 1945). Po návratu do Československa v roce 1945 se stal redaktorem a šéfredaktorem Českého zápasu. Ze služeb ČČS(H) odešel v roce 1949.

Manželé Královi s dcerami Janou a Martou, 1934; archiv autora.

ků: „Na vánoce zorganizoval Václav Vyšohlíd pomoc pro ty, kdo přišli. Poslal Pepička Kosa, kaplana z Kolína, aby nás Čechy spočítal. Přinesl potom chléb, sebrany na českém a na kněžském bloku a nakázal jej rozdělit. [...] Ráno nás budili o hodinu později. Nabírali jsme si zase černou neslazenou vodu k snídani. Každý měl od věrejška ve skřínce schovaný zbyteček chleba. Hledal jsem svůj, nebyl tam. O Svaté noci jej hladový hladovému ukradl.“²³

První Vánoce prožil Ladislav Král mezi řadou kněží různých vyznání a národností. Mezi nimi se zde poznal i s poúnorovým členem vlády a ministrem zdravotnictví Josefem Plojharem, který do jeho života zasáhl během jeho druhého věznění v 50. letech. Z duchovních CČS(H) se v Dachau kromě Václava Vyšohlída setkal rovněž s Karlem Valešem²⁴ a Josefem Vízkem²⁵.

Duchovní měli v Dachau možnost sloužit bohoslužby a pobožnosti. V době věznění Ladislava Krále uspořádalo české duchovenstvo 5. července 1944 českou pobožnost na svátek věrozvěstů Cyrila a Metoděje: „Kaple byla plná. Byli

tam Poláci z bloku 26 i z kněžského bloku 28, slovinští kněží, němečtí kněží ze Sudet, byli přítomni kněží česko-bratrsko-evangeličtí [Českobratrské církve evangelické – pozn. autora] a českoslovenští, též pravoslavný archimandrita Řek a pravoslavný arcibiskup pražský Vrabec.“^{26,27} V těžkých podmínkách koncentračního tábora, této schránky kumulovaného násilí, tak mohli duchovní z různých konfesí i někteří laici z bloku 20 prožívat opravdu živé ekumenické sepětí.

Do Dachau byl z Terezína odtransportován i Králův spolupracovník František Křížek, který měl značné zdravotní potíže a při vyřazení byl zapsán k tzv. selekci. S pomocí faráře Václava Vyšohlída se však podařilo dosáhnout jeho vyškrtnutí ze seznamu a dožil se osvobození.²⁸ Klatovský farář CČS(H) Václav Vyšohlíd se po smrti sekretáře YMCA (Young Men's Christian Association), křesťanského publicisty a filozofa Jaroslava Šimsy²⁹ rovněž podílel na záchraně jeho posmrtné masky, srdce, písemností a dalších památek.³⁰

Dne 8. července 1944, tedy pouhé tři dny po české pobožnosti uspořádané na svátek věrozvěstů Cyrila a Metodě-

²³ Ladislav KRÁL, *Štědrý večer v Dachau*, Český zápas, 1948, roč. 31, č. 51–52, s. 260.

²⁴ Valeš Karel (1909–1981) se narodil 3. srpna 1909 v obci Chroustov ležící severovýchodně od Poděbrad. Na kněze byl v CČS(H) vysvěcen v srpnu 1941. Zatčen byl za schvalování atentátu na R. Heydricha 11. června 1942. V době zatčení působil jako pomocný duchovní CČS(H) v Praze-Libni. Vězněn byl v Praze na Pankráci, Malé pevnosti Terezín a koncentračním táboře Dachau, odkud se vrátil zpět do vlasti 23. května 1945.

²⁵ Vízek Josef se narodil 6. května 1904 v Jičíně. Na kněze byl v CČS(H) vysvěcen v červnu 1933. Zatčen byl pro svá vlastenecká kázání 5. února 1944. V době zatčení působil jako pomocný duchovní CČS(H) v Čáslavi. Vězněn byl v Kolíně, Malé pevnosti Terezín a koncentračním táboře Dachau, odkud se vrátil zpět do vlasti 22. května 1945. Farářskou službu v CČS(H) musel v roce 1953 opustit.

²⁶ Více o arcibiskupu Sawatijovi (civilním jménem Antonín Jindřich Vrabec) viz Pavel MAREK – Volodymyr BUREHA – Jurij DANILEC, *Arcibiskup Sawatij (1880–1959). Nástin života a díla zakladatelské postavy pravoslavné církve v Československé republice*, Olomouc 2009.

²⁷ Bedřich HOFFMANN, *A kdo vás zabije... Život a utrpení kněžstva v koncentračních táborech*, Přerov 1946, s. 295.

²⁸ AA, rozhovor autora s Martou Kadečkovou, rozenou Královou z 16. listopadu 2007.

²⁹ Jaroslav Šimsa se v Dachau nakazil skvrnitým tyfem a 8. února 1945 zemřel.

³⁰ Karel KAŠÁK, *S Šimsovým srdcem do bezpečí*, in: Almanach Dachau. Kytice událostí a vzpomínek... (redigoval Emanuel Faltus), Praha 1946, s. 189–190.

Čj:860/47.

Beroun, dne 6.května 1947.

Věc: Sjezd národ.odboje,
odpověď na výzvu.

Diecéšní radě církve československé

v Praze.

Ladislav Král, farář v Berouně II-944, byl jako politický vězeň od 9.zář 1943 do 8.července 1944 v Kladně, Terezíně, malá pevnost a v Dachau.

V r.1940 měl domovní prohlídku gestapa jako místopředs. "Obce přátel legionářů" v Berouně. Na dvou pohřbech sledován gestapem v civilu /1.pohřeb matky tří zatčených dětí a 2.pohřeb propuštěného polit.vezně/. Udán přísluhovačem gestapa podle "Schutzhaftu" pro podezření z poslechu cizího rozhlasu, rozšiřování zpráv a bývalou politickou činnost.

Po celou dobu války /kromě internace/ se dvěma členy OSP v Berouně podporoval rodiny postižených vězňem. Za to obdržel písemné uznání.

Lad. Král,

farář,

Beroun II-944.

T-441/36
92 J
54
Okresní oddělení ministerstva vnitra Beroun

Č.j.A-01054/3-55

V Berouně dne 4. října 1955

T a j n ě í

P í l n ě

Výtisk č.

Okresní prokuratura

V Z á b ř e z e /Cestou KS-MV Praha/

Věc : ods.Ladislav K r á l - podání zprávy.

K Vašemu Č.j.1 Pnt 48/55, ze dne 3.10.1955.

Na základě Vašeho dožádání ve věci případného přerušení výkonu trestu odnětí svobody ods.Ladislava K r á l e, nar.12.9.1902 v Hodslavicích, posleďně bytem Beroun II 944 sdělují:

Osoba ods.Ladislava K r á l e, jest mezi pracujícími Berouna známa jako reakční živl, která se v žádném případě nestotožňuje s dnešním lidově demokratickým zřízením. V celém jeho případě, pro který byl odsouzen si plně zaslouhuje odpykání celé delky trestu. Současně sdělují, že Ladislav K r á l probíhá v akci v souvislosti s osobou, která je zdejšími OO-MV rozpracovávána a je dosud na svobodě. Tudíž i s těchto důvodů, není propuštění, ods.Ladislava K r á l e žádoucí.

Náčelník okresního oddělení MV :

Rozdělovník :

/npor.H e j d a /

1 x pro Okresní prokuraturu v Zábřeze.

1 x pro domo.

68

je, z táborového rozhlasu zaznělo jméno Ladislava Krále. K svému překvapení si měl sbalit osobní věci a ještě téhož dne byl propuštěn na svobodu. Cestou domů ho ještě v Mnichově zastihl veliký nálet, který však přežil, a po několika dnech se vrátil do Berouna.

V protektorátu byl okamžitě po návratu totálně nasazen v berounském Minimaxu, kde pracoval až do konce války. Do farářské služby v ČČS(H) se mohl vrátit až po osvobození 15. května 1945.³¹ Po návratu z koncentračního tábora se opět zapojil do pomoci perzekvovaným vězňům a jejich rodinám, kterým zasílal potraviny a léky. Ještě před osvobozením města 5. května 1945 promluvil společně s římskokatolickým děkanem Janem Chalupckým a mjr. Janem Novákem ke shromáždění lidu na berounském náměstí, účastnil se též vyjednávání s německou posádkou z berounských kasáren.³²

Kontakty s kurýry Counter Intelligence Corps (CIC)

Po osvobození v květnu 1945 se Ladislav Král vrátil na své farářské místo do Berouna. Ovšem ne na dlouho. Aktivní sokol a masarykovec, organizovaný do února 1948 v Československé straně národně socialistické³³, byl 10. května 1950 znovu zatčen, tentokrát StB, a odvezen do vyšetřovací vazby v Brně. Farář se totiž za svého působení v Berouně sblížil s rodinou Josefa Goiše, který zastával funkci předsedy rady starších ČČS(H) v Berouně. U Goišovy dcery Anny Staré³⁴, která bydlela v Praze, býval Ladislav Král častým hostem při svých služebních cestách do hlavního města a stejně tak ona, když přijela do Berouna za rodiči, se zúčastňovala s celou rodinou bohoslužeb ČČS(H). A právě Anna Stará seznámila Ladislava Krále s hlavní postavou jejich procesu Karlem Heikenwälderem. Tento bývalý student průmyslové školy stavební v Brně po ilegálním odchodu do zahraničí působil jako kurýr CIC a během svých opakovaných cest do Československa se několikrát sešel i s Ladislavem Králem. Ten jeho prostřednictvím odeslal do zahraničí dva dopisy o postavení církvi v Československu. Oba dopisy byly doručeny do německého utečeneckého tábora v Ludwigsburgu

jinému faráři ČČS(H) Augustinu Jünglingovi³⁵, který v exilu zastával funkci duchovního správce pro utečence československého vyznání. Druhý dopis byl později nalezen u Karla Heikenwäldera při jeho zatčení na počátku roku 1950. Ladislav Král v něm popisuje situaci v ČČS(H) následovně: „Z ústřední národní správy církve až na dr. Nováka odešli z církevních služeb všichni: Hub, Roháč, Molkup, Ekart atd. Nezodpovědně zatáhli církev [do područí komunistické ideologie – pozn. autora] a uprchli.“³⁶ Ovšem dosud myslí, že udělali pro církev dobře. [...] Jsou už případy, kdy velmi dobří příslušníci pro postoj církve vystupují. Při sčítání lidu je nebezpečí, že nehorliví straníci – politici, zaprou církevní příslušnost. Je znám případ, že syn našeho duchovního je ve škole pronásledován. Ač má samé jedničky, je mu vyhrožováno, že nepůjde na gymnázium, když se nedá k pionýrům ve škole. To jsou takoví malí úderníci. Do očí mu zesměšňováno učení křesťanské, vytýkáno rodičům, že mají špatný vliv na dítě. A to si dovoluje ředitel, který byl do února národní socialista. Tak smutně vypadá český člověk. [...] To já jen charakterizuji, nemalomyslním, ani Ty nesmíš. Pracuj statečně dále, jako my. [...] Něco Ti posílám, ale málo se vydává, zpěvníčky nestačí vázat. Však příště pošlu zase, bude-li to možné. [...] Máš snad možnost z vypsaného poznat, jak je nám. To je též odpověď na Tvé otázky. Měj se dobře, pozdravuj naše, ať se nenechají klamat. Jádro církve je dobré, nesmí je mást nějaký ten hlas ze shora. My venku obstojíme.“³⁷ Vedle již zmiňovaných dopisů farář pro Heikenwäldera obstaral ještě drobné informace vojenského rázu. Po této linii jeho případ došetřovala vojenská kontrarozvědka.³⁸

Po kurýrově zatčení začala StB rozplétat síť jeho spolupracovníků a dostala se tak i k osobě Ladislava Krále. Ten byl souzen v rámci skupiny Karel Heikenwälder a spol. Z třinácti obžalovaných bylo nakonec v červnu 1951 Státním soudem v Brně odsouzeno dvacet osob k trestům v rozmezí od 10 měsíců do 25 let těžkého žaláře. Farář Král byl za trestné činy velezrady a vyzvědačství poslán do vězení na 14 let.³⁹ Trest si nejprve odpykával v pracovním útvaru vězňů ve Zbýšově u Brna,⁴⁰ v roce 1953 byl přeložen na Mírov. Manželka s dcerou Martou nikdy nezapomněly, jak byl při

³¹ ÚAM ČČSH, f. Osobní složky duchovních, osobní výkaz Ladislava Krále.

³² Tamtéž, f. Odbor ČČS(H) v době nacistické okupace, k. 1, věznění duchovní – Ladislav Král, zpráva o ilegální činnosti Ladislava Krále ze září 1947. Srov. ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, k. 729, sv. 13750, s. 66.

³³ ABS, f. Vyšetřovací spisy – Brno (dále jen BN-V), vyšetřovací spis archivní číslo (dále jen a. č.) V-2567 Brno, Podsedník a spol., operativní materiál 2, zpráva SNB Beroun z 29. 6. 1950.

³⁴ Anna Stará se narodila 8. července 1908 ve Žlutavě na Zlínsku. Matka Štěpána Starého mladšího, který po únoru 1948 ilegálně odešel do zahraničí. Posléze se do Československa jako kurýr CIC několikrát vrátil. Kontakty se svojí rodinou udržoval pravidelně až do svého zastřelení orgány bezpečnosti. Anna Stará byla společně se svým manželem Štěpánem zatčena a později odsouzena k 10 letům vězení. V době zatčení v květnu 1950 pečovala o devítiměsíční dceru a byla ve třetím měsíci těhotenství. Vyšetřovací vazba jí sice byla přerušena, ale přesto byla v červnu 1951 odsouzena a musela nastoupit výkon trestu. Ve vězení bohužel utrpěla těžký úraz a ochrnula. Sestrou Anny Staré byla Vilma, provdaná Hlinomazová, jejíž manžel a syn byli rovněž obžalováni ve stejném procesu jako Ladislav Král a Anna Stará s manželem.

³⁵ Více o Augustinu Jünglingovi viz Martin JINDRA, *Případ olomouckého faráře Církve československé Augustina Jünglinga*, in: Sborník k mezinárodní konferenci Odboj a odpor proti komunistickému režimu v Československu a ve střední Evropě, Praha 2010, s. 331–338.

³⁶ O vzniku a fungování prorežimně orientované Ústřední národní správy ČČS např. Jaroslav HRDLÍČKA, *Život a dílo prof. Františka Kováře. Příběh patriarchy a učence*, Brno 2007, s. 296–312; Martin JINDRA, *Kalich, srp a kladivo? Zneužití institutu národní správy na příkladu Církve československé (husitské) v komparaci s poválečným děním v České pravoslavné eparchii*, Paměť a dějiny, 2013, roč. 7, č. 2, s. 24–38.

³⁷ ABS, f. BN-V, vyšetřovací spis a. č. V-2567 Brno, Podsedník a spol., skupinový vyšetřovací svazek 2, opis dopisu Ladislava Krále zabaveného u kurýra Karla Heikenwäldera.

³⁸ Zprávy uvádějící například místo konání vojenských cvičení nebo veřejně dostupná telefonní čísla vojenských útvarů v Praze získal od svého příbuzného Miroslava Čichovského a Karla Šefla. ABS, f. Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky, sign. 302-425-41.

³⁹ Národní archiv (dále jen NA), f. Státní prokuratura Praha, sp. zn. 4 Spt II 59/51, rozsudek Státního soudu-oddělení Brno z 11. června 1951.

⁴⁰ Farář Král zpočátku pracoval na dole Antonín.

Farář Král s dcerou Martou a vnučkou Ivou u Olšanských hřbitovů v Praze, 1965; archiv autora.

jedné z návštěv v červenci 1955 po prodělané mozkové mrtvici⁴¹ přinesen nemluvicí a částečně ochrnutý na nosítkách.⁴² Zaslat mu potřebné léky jim však vězeňské orgány nedovolily. Povolení vyprosila až po značných peripetiích dcera Marta u bývalého spoluvězně z Dachau Josefa Plojhara,⁴³ v té době již ministra v komunistické vládě. Jak dosvědčuje lékařská zpráva z června 1956, trpěl farář Král vysokým krevním tlakem, následky pravostranné obrny těla po mozkové mrtvici a dvojitým viděním.⁴⁴ Jeho zdravotní stav byl přesto posouzen jako život neohrožující a opakované žádosti o přerušování trestu nebyly doporučeny ke kladnému vyřízení. Ladislav Král se tak dočkal podmíněného propuštění až 4. září 1957.⁴⁵

V kategorii tzv. bývalých lidí

Po nezbytné léčbě sehnal pouze dělnické místo u n. p. Stavby silnic a železnic, později pracoval jako skladník, a od roku 1961 jako hlídač v n. p. Konstruktiva ve velkolomu na Čertových schodech. V této době byl v rámci kategorie tzv. bývalých lidí, tedy osob označených za nepřátelské a nebezpečné lidově demokratickému režimu, znovu rozpracováván, evidován a sledován StB.⁴⁶ Kněžská služba mu byla přes opakované žádosti, které podával v letech 1958 a 1961, nadále zapovězena.⁴⁷ Berounské náboženské obci CČS(H) vypomáhal tedy alespoň jako kronikář. Narazil však na odpor vlastního biskupa dr. Miroslava Nováka⁴⁸, který se v roce 1959 na okrskové konferenci duchovních pozastavoval nad

⁴¹ Podle svědectví spoluvězně, P. Antonína Nedbala, byl Ladislav Král 8. července 1955 postižen ictem, krvácením do mozku a částečným ochrnutím. Posléze byl několik měsíců hospitalizován ve vězeňské nemocnici na Mírově. AA, místopřísežné prohlášení P. Antonína Nedbala z 2. ledna 1969.

⁴² NA, Správa Sboru nápravné výchovy, nezpracováno, osobní spis Ladislava Krále.

⁴³ AA, rozhovor autora s Martou Kadečkovou, rozenou Královou z 16. listopadu 2007.

⁴⁴ NA, Správa Sboru nápravné výchovy, nezpracováno, osobní spis Ladislava Krále.

⁴⁵ Zkušební doba byla Ladislavu Královi vyměřena na 8 let. Tamtéž.

⁴⁶ ABS, f. Historický fond MV, a. č. H-48 MV, „Bývalí lidé“. Složka popisuje okupační a pookupační činnost tzv. bývalých lidí, s. 53–58.

⁴⁷ Archiv pražské diecéze CČSH, f. Osobní složky duchovních, osobní výkaz Ladislava Krále.

⁴⁸ Více o Miroslavu Novákovi viz Jaroslav HRDLIČKA, *Patriarcha dr. Miroslav Novák. Život mezi svastikou a rudou hvězdou*, Brno 2010, srov. Martin JINDRA, *Z milosti trpět pro Krista. Životní příběh faráře Církve československé (husitské) Václava Mikuleckého*, Praha 2011.

tím, že: „Král bývá nějak často na faře, tak aby to neublížilo církvi.“⁴⁹ Neutuchající ústrky a kádrování celé rodiny, kdy mimo jiné dcerám nebyla povolena studia⁵⁰ a do zkonfiskované poloviny rodinného domu v Berouně byl nastěhován nájemník, se podepsalo na farářově psychice.⁵¹ Nedočkal se ani přezkoumání a zrušení části svého rozsudku. Farář CČS(H) Ladislav Král zemřel v necelých 68 letech 30. července 1970.

V květnu 1972 rozhodl Krajský soud v Praze ve svém veřejném zasedání o zrušení rozsudku Státního soudu v Brně z 11. června 1951. V odůvodnění se píše: „U obviněného Ladislava Krále přezkoumávaný rozsudek kvalifikuje jako velezradu předání dvou dopisů Karlu Heikenwälderovi pro osoby za hranicemi se zkreslenými údaji o církevních pomě-

rech v ČSR, aniž zjišťuje obsah těchto dopisů. Státní soud vycházel zde z ničím nedoložené fikce, že každý dopis odeslaný do nepřátelské ciziny byl propagačně využit k rozvrácení našeho lidově demokratického zřízení nebo hospodářské soustavy republiky. Taková umělá konstrukce jest vadou, pro niž přezkoumávaný rozsudek jako věcně nesprávný musel být ve smyslu ustanovení § 15/1 písm. b zák. č. 82/68 Sb. ve znění novely zrušen. [...] Obviněný Ladislav Král byl proto ze zločinu velezrady podle § 1/2, 1c, zákona č. 231/ 48 Sb. obžaloby zproštěn.“⁵² Výrok o vině ze zločinu vyzvědačství ponechal soud v nezměněné podobě a Ladislavu Královi za něj vyměřil trest 10 roků nepodmíněně včetně „nezbytné“ konfiskace majetku. Plně rehabilitován byl až podle zákona č. 119/1990.

⁴⁹ AA, dopis Ladislava Krále adresovaný Ústřední radě CČS(H) z 10. května 1964.

⁵⁰ Například dcera Marta pracovala až do onemocnění žloutenkou jako jeřábnice v královédvorských železárnách. Dělnické povolání vykonávala v době otceva zatčení i nejstarší dcera Jana.

⁵¹ Podle vzpomínek dcery Marty trpěl depresivními náladami, nervozitou a skleslostí. AA, rozhovor autora s Martou Kadečkovou, rozenou Královou, z 14. října 2015.

⁵² ABS, f. BN-V, vyšetřovací spis a. č. V-2567 Brno, rozsudek Krajského soudu v Praze z 15. května 1972.